

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2019

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

1 Απριλίου 2019

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **06/05/2019**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Οριακή υποχώρηση στο οικονομικό κλίμα τόσο στην Ευρωζώνη¹, όσο και στην ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο υποχώρησε στην ΕΕ (κατά 0,4 μον., στις 105,0 μον².), ενώ παράλληλα μειώθηκε ελαφρά στην Ευρωζώνη (κατά 0,7 μον., στις 105,5) μονάδες. Πιο συγκεκριμένα, η πτώση του δείκτη στην Ευρωζώνη εκπορεύεται από την επιδείνωση του κλίματος στη Βιομηχανία (-1,3) και λιγότερο στις Υπηρεσίες (-0,8). Αντίθετα, οι σχετικοί δείκτες ανέκαμψαν αισθητά στο Λιανικό εμπόριο (+1,5), ηπιότερα στις Κατασκευές (+0,9) ενώ ουσιαστικά έμειναν αμετάβλητοι στην καταναλωτική εμπιστοσύνη (+0,2). Στις πέντε μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, ο δείκτης βελτιώθηκε αισθητά στην Ισπανία (+2,3), επιδεινώθηκε στην Γερμανία (-1,8) και την Ολλανδία(-1,3), ενώ ουσιαστικά παρέμεινε αμετάβλητος στην Γαλλία (+0,2) και στην Ιταλία (-0,2).

Στην ΕΕ, η ήπια υποχώρηση των προσδοκιών προκύπτει κυρίως ως αποτέλεσμα της μερικής ανάκαμψης του δείκτη στο Ην Βασίλειο (+1,6), μετά από την κατακόρυφη πτώση του Φεβρουαρίου, τάση η οποία ενισχύθηκε από την θετική μεταβολή του κλίματος στην Πολωνία (+0,4). Σε τομεακό επίπεδο δεικτών, καταγράφεται επιδείνωση του κλίματος στην Βιομηχανία και σταθερότητα στους Καταναλωτές ενώ παρατηρείται βελτίωση στο Λιανικό εμπόριο, όπως και στην Ευρωζώνη. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ευρωζώνη παρατηρείται ενίσχυση στον τομέα των Υπηρεσιών και υποχώρηση στις Κατασκευές.

Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -1,5 και -1,7 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης, ενώ τα εκτιμώμενα αποθέματα μεταβάλλονται θετικά στην Ευρωζώνη.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +7,9 και +11,3 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται θετικά και στις δύο ζώνες, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης μειώνονται στην Ευρωζώνη και βελτιώνονται αμφοτέρως στην ΕΕ.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +1,5 και +0,2 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα βελτιώνονται, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν αποκλιμάκωση σε αμφοτέρως τις δύο ζώνες, με τις προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες να βελτιώνονται και στις δύο ζώνες αντίστοιχα.

¹ **Σημαντική σημείωση:** Τον Ιανουάριο αναθεωρήθηκε η σύνθεση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Δεδομένου ότι η καταναλωτική εμπιστοσύνη αποτελεί μία από τις πέντε μεταβλητές του δείκτη οικονομικού κλίματος (ESI), ο τελευταίος αναθεωρείται ελαφρώς αναλόγως. Επιπλέον, στην έρευνα εισάγεται και πάλι η Ιρλανδία μετά από δέκα έτη απουσίας. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε η ετήσια αναθεώρηση του δείκτη που γίνεται κάθε Ιανουάριο, ως προς το βάρος κάθε χώρας στην έρευνα, καθώς και η προσθήκη του 2018 στο μακροχρόνιο μέσο όρο του δείγματος (1990 – 2018=100) και του δείκτη.

² Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην Βιομηχανία για τη Γαλλία και του Λιανικού εμπορίου για τη Φιλανδία αναθεωρήθηκε σε σχέση με το δελτίο του Ιανουαρίου με αποτέλεσμα την συνολική αναθεώρηση προς τα πάνω του δείκτη οικονομικού κλίματος του Ιανουαρίου στην ΕΕ (106,2) και στην Ευρωζώνη (106,3)

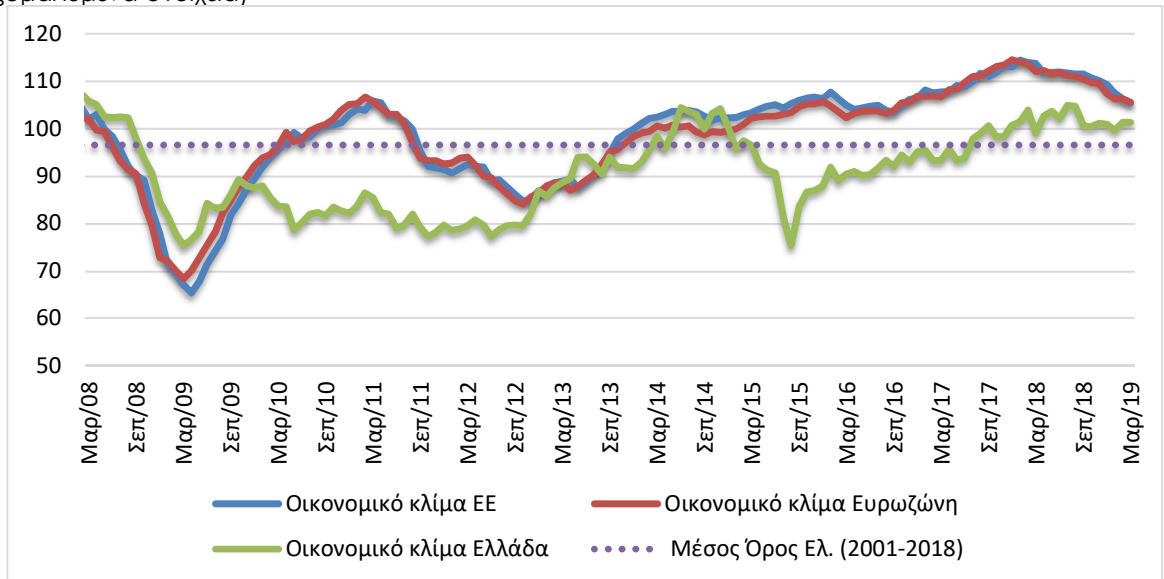
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +3,7 και +7,5 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν στην ΕΕ όπως και στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνονται σε αμφότερες τις δύο ζώνες.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -7,1 και -7,2 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους τελευταίους 12 μήνες βελτιώνεται οριακά σε αμφότερες τις δύο ζώνες, όπως αντίστοιχα και οι προβλέψεις τους για τη μελλοντική εξέλιξη του τους επόμενους 12 μήνες. Οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας ανακάμπτουν και στις δύο ζώνες, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για κύριες αγορές τους επόμενους μήνες μεταβάλλονται αρνητικά και στην ΕΕ και στην Ευρωζώνη.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) αυξάνεται έντονα στην ΕΕ (+19,2 από +5,9 μον. στην ΕΕ), και με ελαφρά ηπιότερο ρυθμό ενισχύεται και στην Ευρωζώνη (+19,8 μον. από +10,6). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης αλλά με ηπιότερο ρυθμό, όπως αντίστοιχα και οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
ΕΕ-28	65,3 (Μαρ. 2009)	116,8 (Μάιος 2000)	100,0	88,6	93,2	102,7	105,2	105,1	110,5	111,3		
Ευρωζώνη	68,3 (Μαρ. 2009)	118,0 (Μάιος 2000)	99,7	89,1	91,7	100,1	103,4	104,5	110,3	111,5		
Ελλάδα	75,3 (Μαρ. 2009)	120,5 (Ιουλ. 2000)	96,5	80,0	90,9	100,0	88,8	91,8	96,6	102,1		
Περιοχή	2018											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	113,9	113,7	111,7	111,8	111,9	111,7	111,5	111,5	110,7	110,1	109,3	107,5
Ευρωζώνη	114,0	113,6	112,0	112,2	111,5	111,8	111,2	111,0	110,4	109,7	109,5	107,4
Ελλάδα	101,4	103,9	99,0	102,6	103,6	102,1	104,9	104,7	100,6	100,4	101,1	100,9
Περιοχή	2019											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	106,2	105,4	105,0									
Ευρωζώνη	106,3	106,2	105,5									
Ελλάδα	99,6	101,3	101,3									

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης. **Πηγή:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Αμετάβλητος ο δείκτης οικονομικού κλίματος, με επιδείνωση σε Βιομηχανία και Λιανικό εμπόριο και βελτίωση σε καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος παραμένει αμετάβλητος τον Μάρτιο στις 101,3 μονάδες (στην ίδια τιμή με τον Φεβρουάριο) και σε επίδοση που είναι η υψηλότερη από τον Σεπτέμβριο του 2018, και επίσης υψηλότερη έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (99,0). Στη Βιομηχανία και το Λιανικό εμπόριο καταγράφεται επιδείνωση των προσδοκιών, σε αντίθεση με τις Κατασκευές και τις Υπηρεσίες όπου σημειώνεται έντονη βελτίωση. Αντίστοιχα, στην πλευρά των νοικοκυριών, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανακάμπτει ελαφρά, διατηρώντας τη γενική ανοδική τάση των τελευταίων μηνών. Η σχεδόν συνεχής αυτή άνοδος της καταναλωτικής εμπιστοσύνης είναι αναμενόμενη σε προεκλογική περίοδο, με βάση και την εμπειρία από προηγούμενα χρόνια. Στην πλευρά της παραγωγής, η μέτρηση αυτού του μήνα επιβεβαιώνει ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό τη στάση αναμονής καθώς προσεγγίζουμε μια σύνθετη εκλογική διαδικασία (ευρωεκλογών, περιφερειακών και εθνικών). Μετά από την έξοδο, το καλοκαίρι, από το τελευταίο πρόγραμμα, το κλίμα κινείται οριζόντια, άλλοτε με βελτίωση και άλλοτε με επιδείνωση σε επιμέρους κλάδους. Στο διάστημα αυτό ουσιαστικές και μη αναμενόμενες μεταβολές δεν έχουν επέλθει στην οικονομική πολιτική, με εξαίρεση τη διάσταση ορισμένων παροχών και επιδομάτων. Η πρόσφατη έξοδος του ελληνικού δημοσίου στις αγορές κεφαλαίου, με έκδοση 10ετούς ομολόγου, για πρώτη φορά από το 2010 και επιτόκιο ελαφρώς χαμηλότερο του 4%, αντανακλά σταδιακά ανερχόμενη εμπιστοσύνη των επενδυτών στις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Όμως, η χώρα απέχει σημαντικά από την επενδυτική βαθμίδα πιστοληπτικής αξιολόγησης και την ομαλή χρηματοδότησή της, υπάρχει καθυστέρηση στην εφαρμογή της συμφωνίας μετα-μνημονιακής παρακολούθησης, ενώ ταυτόχρονα τα δεδομένα στο ευρωπαϊκό και λοιπό οικονομικό περιβάλλον δείχνουν τάση για σχετική επιδείνωση. Συνολικά, η συνέχιση της τάσης αναμονής στις προσδοκίες δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη και θα εξαρτηθεί την προσεχή περίοδο από τις επιμέρους αποφάσεις πολιτικής και την εφαρμογή εκκρεμουσών μεταρρυθμίσεων (όπως για τη διαχείριση «κόκκινων δανείων»), τη διευθέτηση ληξιπρόθεσμων οφειλών στο δημόσιο και άλλα), καθώς και τις εξελίξεις στις δημοσιονομικές επιδόσεις.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώθηκε ελαφρά, ενώ το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες υποχώρησε, με το δείκτη στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να ενισχύεται
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύονται, ενώ ανοδικά κινήθηκαν και οι προβλέψεις για την απασχόληση
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις εξασθενούν αισθητά, όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, ενώ τα αποθέματα φαίνεται να διογκώνονται
- στις **Υπηρεσίες**, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, αλλά και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση ανακάμπτουν, εξέλιξη που τροφοδοτεί θετικά και τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της απασχόλησης
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας βελτιώνονται οριακά, όπως επίσης και οι προβλέψεις για τη δική τους οικονομική κατάσταση και για την ανεργία. Θετικά κινούνται επίσης οι προβλέψεις της πρόθεσης για αποταμίευση

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Οριακή επιδείνωση των επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω των ήπια ανοδικών εκτιμήσεων για τα αποθέματα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία επιδεινώθηκε οριακά τον Μάρτιο, στις 103,8 (από 104,1) μονάδες, επίδοση ωστόσο ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη περυσινή (102,6 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση ουσιαστικά δεν μεταβλήθηκε, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα και το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες αυξήθηκαν ήπια.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στις -18 μονάδες (από -17 μον.), με το 26% (από 25%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 9% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο κέρδισε 2 μονάδες και διαμορφώθηκε στις 29, με το 40% (από 36%) των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής του επόμενου τρίμηνο και ένα 11% (από 9%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο κινήθηκε ελαφρώς ανοδικά, στις +11 μονάδες (από +9), με το 17% (από 16%) των επιχειρήσεων να αναφέρει εκ νέου υψηλά για την εποχή αποθέματα και σταθερά το 7% να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφηκαν τον Μάρτιο μικτές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** ενισχύθηκαν (+7 από +5 μον. ο δείκτης), ενώ οι **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** αποδυναμώθηκαν (-19 από -17 μον. ο δείκτης), όπως επίσης οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**, οι οποίες εξασθένησαν ήπια (+19 από +23 μον. ο δείκτης).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** ενισχύθηκαν οριακά τον Μάρτιο (στις +31 μον. το ισοζύγιο από +29), με το 39% (από 36%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο το προσεχές χρονικό διάστημα και το 8% (από 7%) μείωσή τους. Ομοίως, ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** κινήθηκε ήπια ανοδικά, στις +5 (από +3) μονάδες, με το 25% (από 24%) των ερωτηθέντων να εκτιμά άνοδό τους.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** διαμορφώθηκαν αισθητά χαμηλότερα, στους 4,6 (από 5,5) μήνες, με το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** να είναι λίγο χαμηλότερο, στο 71,0% (από 70%).

ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** υποχώρησε έντονα τον Μάρτιο, στις -2 (από +13) μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο να διαμορφώνεται στο 16% (από 22%) και το 18% (από 8%) να αναμένει υποχώρηση.

η) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** διαμορφώθηκε στις +5 (από +9) μονάδες, με το 85% των επιχειρήσεων σταθερά να μην αναμένει μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο και το 10% (από 12%) να αναμένει άνοδο.

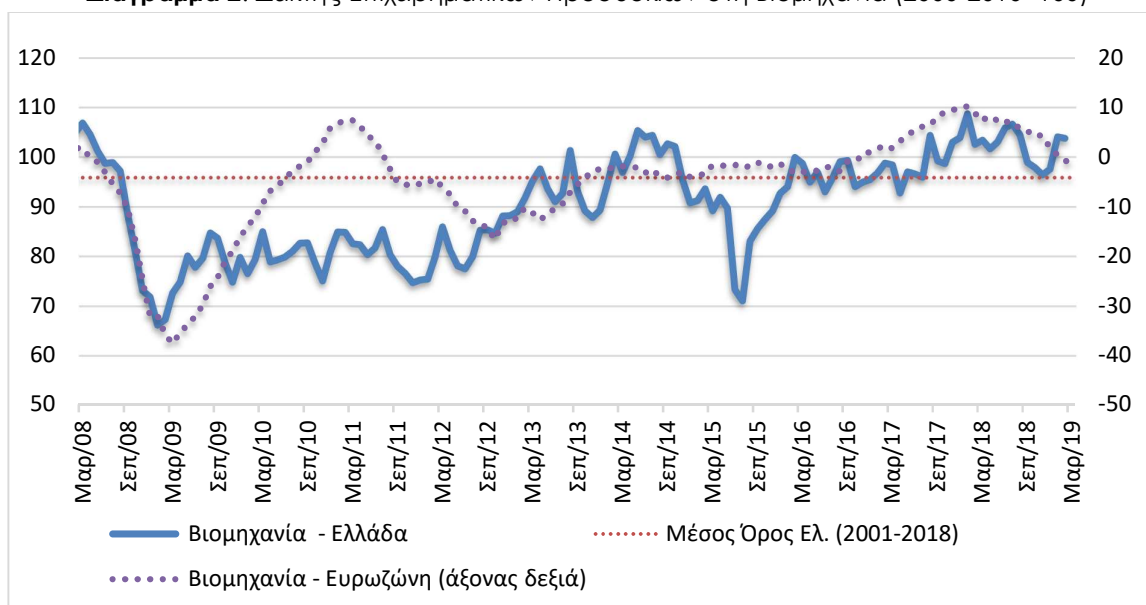
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Βιομηχανία (2000-2010=100)	66,2 (Φ. 2009)	117,6 (Μάρ. 2000)	95,9	92,6	99,7	86,3	96,1	98,1	102,8		
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
103,9	108,7	102,6	103,4	101,7	103,1	105,9	106,6	104,5	98,9	97,9	96,4
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
97,6	104,1	103,8									

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Σε επίπεδο βασικών τομέων, η τάση των προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά**, σε αντίθεση με το συνολικό δείκτη στη Βιομηχανία, είναι ανοδική, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 103,1 (από 101,5) μονάδες. Σημειώνεται βελτίωση σε όλες τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, ιδίως στην παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες. Αντιθέτως, στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**, ο δείκτης υποχώρησε στις 82,2 (από 95,1) μονάδες, τάση η οποία διαμόρφωσε και τη δυναμική στο σύνολο της Βιομηχανίας, λόγω της επιδείνωσης των παραγγελιών και της ζήτησης. Τέλος, σταθερός ήταν ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 109,5 (από 109,6) μονάδες, καθώς η θετική μεταβολή των προσδοκιών για την παραγωγή τους τους 3-4 ερχόμενους μήνες αντισταθμίστηκε από τις ελαφρώς χειρότερες εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, εκπορευόμενη κυρίως από τα Δημόσια Έργα και λιγότερο από τις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές ενισχύθηκε τον Μάρτιο, στις 61,1 (από 48,9) μονάδες, σαφώς υψηλότερα και από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδο (50,6 μονάδες). **Στους επιμέρους κλάδους, η τάση είναι ανοδική περισσότερο στα Δημόσια Έργα και λιγότερο στις Ιδιωτικές Κατασκευές. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύθηκαν, ενώ ανοδικά κινήθηκαν και οι προβλέψεις για την απασχόληση.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -75 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ανήλθε στις -70, με το 72% (από 77%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του επόμενου τρίμηνο και το 2% (από 3%) να δηλώνει το αντίθετο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης επίσης μεταβλήθηκε θετικά, από τις -41 στις -24 μονάδες, με το 31% (από 47%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση θέσεων εργασίας στον τομέα και ένα 7% (από 6%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των -24 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων έχασε μία μονάδα, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίστηκαν στους 7,4 (από 7,9). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντάθηκαν (-23 από -18 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 10% (από 8%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 16% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 54% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και ένα 16% λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Αύξηση κατέγραψε τον Μάρτιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, φθάνοντας τις 86,8 (από 79,1) μονάδες, επίπεδο αρκετά υψηλότερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (61,9 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών κινήθηκε ελαφρά πτωτικά και διαμορφώθηκε στις -45 (από -41) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ενισχύθηκαν αισθητά (στις +2 από -15 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων ανέκαμψαν οριακά (-2 από -4 μον. ο δείκτης), όμως οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας υποχώρησαν σε 4,2 (από 4,7). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντάθηκαν αισθητά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -14 μονάδες (από -3). Τέλος, ενισχύθηκε στο 19% (από 14%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 60% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 16% τη χαμηλή ζήτηση ως το βασικότερο λειτουργικό του πρόβλημα, με μόλις το 1% αναφέρει τους λοιπούς παράγοντες.

Σημαντική ήταν η άνοδος τον Μάρτιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, καθώς αυτός διαμορφώθηκε στις 45,8 (από 34,1) μονάδες, ελαφρώς υψηλότερα και έναντι της αντίστοιχης περυσινής τιμής του (42,7 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης των -90 μονάδων τον Φεβρουάριο ενισχύθηκε ελαφρώς, στις -84 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο έφτασε τις -39 (από -52) μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 44% (από 57%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το αμετάβλητο 5% να προβλέπει αύξησή τους. Πτωτικά κινήθηκε ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών, ο οποίος υποχώρησε 5 μονάδες, στις -38, ενώ στο πεδίο των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο εξασθένησε 4 μονάδες, στις -29 μον. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία διαμορφώθηκε εκ νέου στο 6%, με το 15% να αναφέρει τη χαμηλή

ζήτηση, το 51% την περιορισμένη χρηματοδότηση και το 24% άλλους παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά του προσκόμματα.

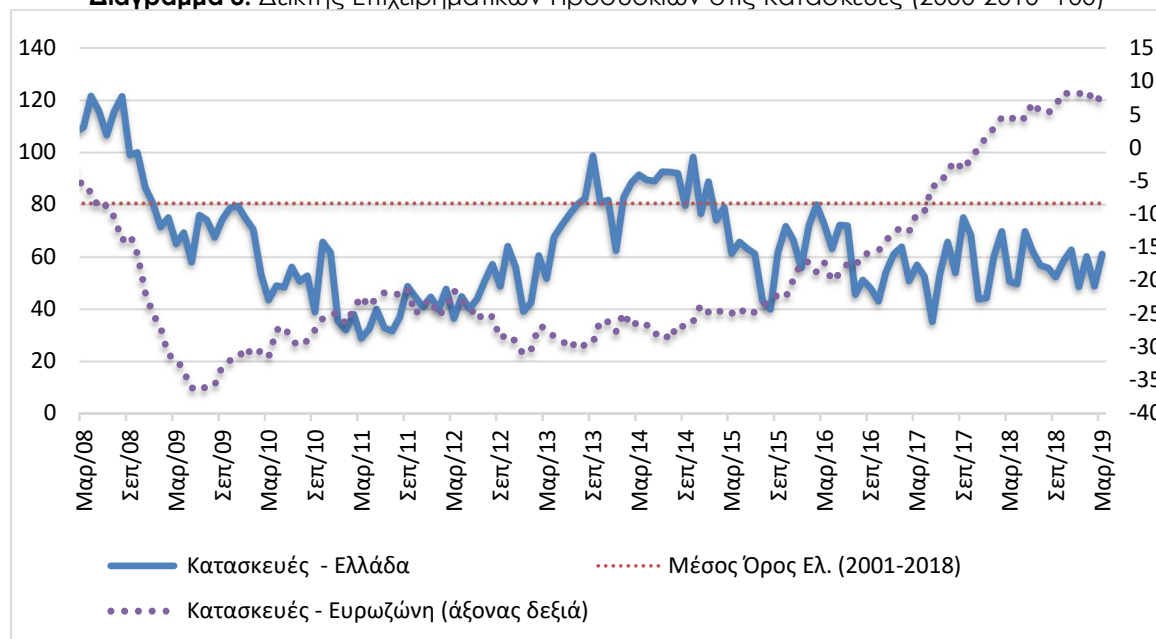
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Κατασκευές (2000-2010=100)		28,9 (Μάρ. 2011)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,5	71,5	88,4	62,0	61,3	55,4	58,1	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
60,5	69,7	50,6	49,7	69,8	62,0	56,9	55,7	52,3	58,4	62,7	
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
60,2	48,9	61,1									

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Έντονη επιδείνωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, με εξασθένιση των τρέχουσών πωλήσεων αλλά και της βραχυπρόθεσμης εξέλιξής τους

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** επιδεινώθηκε σημαντικά τον Μάρτιο, κινούμενος στις 95,5 (από 103,7) μονάδες, για δεύτερο συνεχόμενο μήνα, κινούμενος ελαφρά υψηλότερα από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (94,9). **Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις εξασθενούν αισθητά, όπως επίσης και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, ενώ ο δείκτης αποθεμάτων ενισχύεται.** Αναλυτικά, οι θετικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους αποκλιμακώνονται, με τον σχετικό δείκτη να κινείται στις +3 (από +14) μονάδες. Το 40% (από 43%) των επιχειρήσεων δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι 38% (από 28%) που αναφέρει το αντίθετο. Τα αποθέματα ενισχύονται αισθητά (+8 μον. από -3), ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο αποδυναμώνονται επίσης (στις +11 από +14 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Όσον αφορά στις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται επίσης υποχώρηση, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται έντονα πτωτικά και να διαμορφώνεται στις +10 (από +22) μονάδες, ενώ ήπια πτωτικά κινούνται οι προβλέψεις για την απασχόληση (+22 από +24 μον.). Τέλος, ως προς τις τιμές, η πλειονότητα των επιχειρήσεων (82%) αναμένει σταθερότητα, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +2 (από -2) μονάδες.

Οι εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι κυρίως πτωτικές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχώρησε έντονα τον Μάρτιο και διαμορφώθηκε στις 88,4 (από 102,8) μονάδες, κινούμενος ωστόσο σε πολύ υψηλότερη επίδοση σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (68,6 μον.). Οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αποδυναμώνονται, με το σχετικό δείκτη των +28 μονάδων να χάνει 10 μονάδες και με τις αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου ωστόσο να εξασθενούν έντονα (στις +14 μον. το σχετικό ισοζύγιο από +39). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης ενισχύεται στις +9 (από +1) μονάδες, ενώ αμετάβλητες παραμένουν και οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+29 από +28 μον.). Αμετάβλητος παραμένει και ο δείκτης στις προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου (+35 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές καταγράφεται περαιτέρω κλιμάκωση (-8 από -5 μον. ο δείκτης).

Ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 86,9 (από 77,6) μονάδες, σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους (133,4 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, έντονα πτωτικές παραμένουν οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις καταγράφοντας ωστόσο μικρή βελτίωση (στις -42 μον. ο δείκτης από -53), ενώ έντονα ανοδικά κινούνται οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους (+29 μον. ο δείκτης από +6). Στα αποθέματα ο σχετικός δείκτης ενισχύεται στις +17 μονάδες (από +12 μον), ενώ οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές κινούνται πλέον σε θετικά επίπεδα (+6 από -5 μον. το ισοζύγιο). Οριακή βελτίωση καταγράφεται στις απαισιόδοξες πάραυτα προσδοκίες για την απασχόληση (στις -12 μον. ο δείκτης από -15), ενώ στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης παραμένει για τέταρτο μήνα ισοσκελισμένος.

Τον Μάρτιο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** υποχωρούν αισθητά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 61,5 (από 93,7) μονάδες, αρκετά χαμηλότερα σε

σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018 (88,3 μον.). Το ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχωρεί έντονα και φτάνει τις -35 μονάδες (από -4), με τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου να γίνονται επίσης έντονα αρνητικές (-24 από +1 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται ανοδικά και διαμορφώνεται στις +39 μονάδες (από -11) φανερώνοντας διόγκωση αποθεμάτων, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το αρνητικό ισοζύγιο ενισχύεται επίσης εμφαντικά στις -44 μονάδες (από -6 μον.). Αρνητικές είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση (-32 μονάδες), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης υποχωρεί στις -11 μονάδες (από +3 μον.).

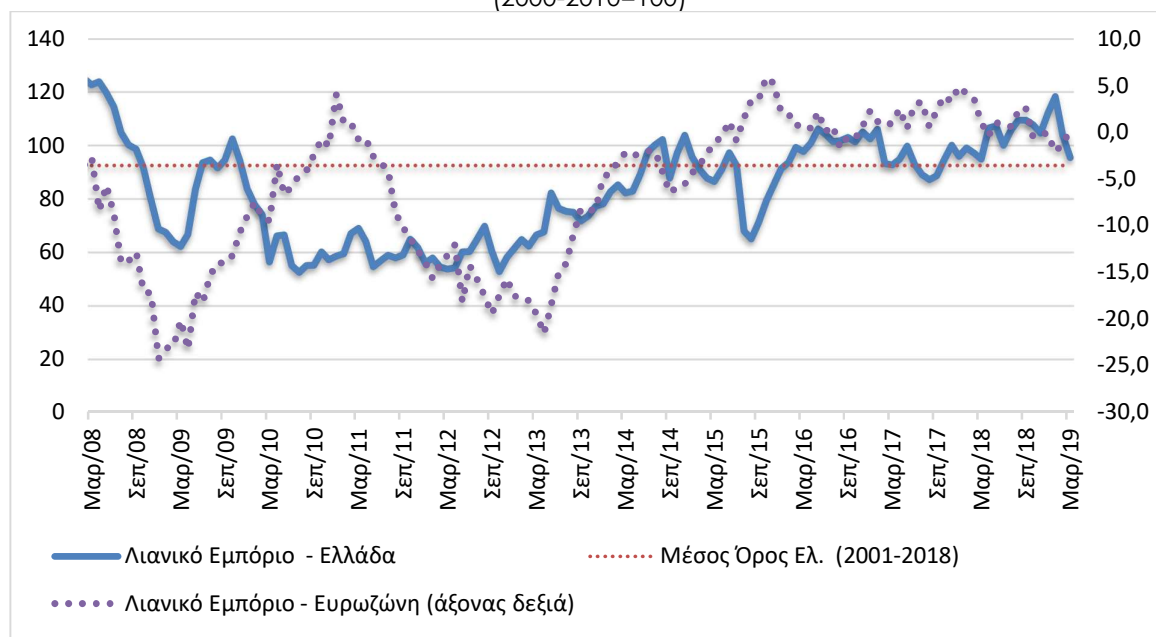
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		52.6 (Ιουλ. 2010)	128.7 (Μάιος. 2007)	92,5	72,6	92,3	83,9	101,4	94,6	104,5	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
99,1	97,2	94,9	106,5	107,3	100,1	105,8	109,5	109,5	107,7	104,6	112,2
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
118,3	103,7	95,5									

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, στις 120,9 (από 132) μονάδες, επίπεδο αρκετά χαμηλότερο του αντίστοιχου περσινού (130,8 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου χάνει περαιτέρω έδαφος (στις +29 από +61 μον.), αν και ενισχύεται η τάση στον δείκτη των προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+25 από +18 μον.). Στα αποθέματα, καταγράφεται διόγκωσή τους (στις +7 μονάδες), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση γίνονται έντονα αρνητικές (-12 από +22 μον. το σχετικό ισοζύγιο).

Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται μικρή αποκλιμάκωση στο σχετικό ισοζύγιο (+17 από +27 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, ο σχετικός δείκτης κινείται στις +1 (από +2) μονάδες σε οριακά θετικά επίπεδα.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** κινούνται ήπια θετικά, με τον δείκτη να διαμορφώνεται στις 92,0 (από 85,7) μονάδες, επίδοση αντίστοιχη εκείνης της αντίστοιχης περσινής περιόδου (92,2 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, ο οριακά αρνητικός δείκτης τρεχουσών πωλήσεων του προηγούμενου μήνα παραμένει αμετάβλητος (στις -1 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ παράλληλα ενισχύεται έντονα το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+24 από +2 μον.). Τα αποθέματα υποδηλώνουν κανονικά για την εποχή επίπεδα, με το σχετικό δείκτη να παραμένει ισοσκελισμένος, όπως το ισοζύγιο των +44 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές παραμένει αμετάβλητο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το ισοζύγιο των +20 μονάδων μεταβάλλεται οριακά και διαμορφώνεται στις +19 μονάδες, ενώ ως προς τις τιμές, ο σχετικός δείκτης κερδίζει 2 μονάδες και διαμορφώνεται στις +2.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Ήπια βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω κυρίως των θετικών εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται ανοδικά τον Μάρτιο για δεύτερο συνεχόμενο μήνα μετά από μια 4μηνη περίοδο συνεχούς πτώσης, στις 90,0 (από 86,4) μονάδες, χαμηλότερα ωστόσο από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (92,4 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αμβλύνονται ελαφρά, ενώ βελτιώνονται οριακά οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται στις -1 (από -7) μονάδες, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση είναι πρακτικά αμετάβλητες (+2 από +1 μον. ο δείκτης). Βελτίωση καταγράφει και ο δείκτης στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου (+14 από +8 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ ενισχύονται και οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση (+16 από +4 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις +5 (από -7) μονάδες, ενώ το 24% (από 25%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 34% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 20% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 18% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών η εικόνα είναι η ακόλουθη:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** αυξάνεται στις 90,1 (από 86,0) μονάδες, επίπεδο αισθητά όμως χαμηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (110,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων εξασθενούν και κινούνται στις -20 μονάδες (από -16), ενώ και στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο σχετικός δείκτης παραμένει αμετάβλητος στις -12 μονάδες. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση βελτιώνονται σημαντικά και κινούνται πλέον σε θετικά επίπεδα (στις +11 από -5 μον. το ισοζύγιο), όπως και εκείνες για την απασχόληση του κλάδου (+21 από +4 μον. το ισοζύγιο). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +17 μονάδες (από -13), ενώ τέλος, κινείται στο 25% (από 24%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική

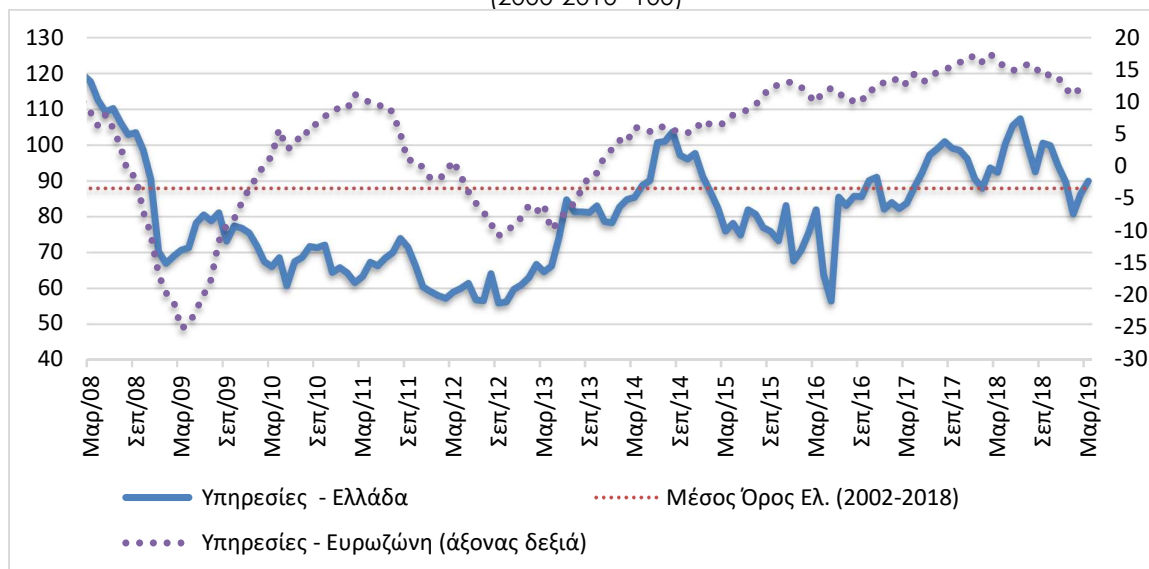
λειτουργία, με ένα 37% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 14% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 22% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		55.9 (Σ. 2012)	140.2 (Ιουλ. 2000)	88,4	75,3	93,3	78,2	79,3	92,7	97,0	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
88,0	93,7	92,4	100,3	105,5	107,4	99,7	92,6	100,6	99,9	94,2	89,7
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
80,8	86,4	90,0									

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ανοδικά κινείται και ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 103,9 (από 96,4) μονάδες, σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους (118,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αλλάζουν τάση και ενισχύονται (+10 από -5 μον. το σχετικό ισοζύγιο), όπως επίσης και οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης οι οποίες διαμορφώνονται στις -2 μονάδες (από -14). Σχετικά με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης κινείται πτωτικά στις +6 (από +9) μονάδες, όπως και οι προβλέψεις για την απασχόληση όπου εξασθενούν (στις +2 από +5 μον. με το ισοζύγιο). Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης μειώνεται κατά 7 μονάδες, στις -2, ενώ τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη λειτουργία κινείται στο 16% (από 9%), με το 70% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα λειτουργίας.

Οριακά πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, κινούμενος στις 89,2 (από 90,7) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (74,1 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αυξάνεται κατά 1 μονάδα και ισοσκελίζεται, ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται επίσης βελτίωση (+11 από +8 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης κινούνται πτωτικά (+3 από +13 μον. το ισοζύγιο), ενώ αντίθετα στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται (+8 από +5 μον.). Οι προσδοκίες για τις τιμές εξασθενούν (+1 από +5 μον. ο δείκτης), ενώ διαμορφώνεται στο 28% (από 23%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία, με το 26% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 15% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως βασικότερα εμπόδια λειτουργίας.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** ανακόπτει την ανοδική πορεία του και διαμορφώνεται στις 92,5 (από 96,9) μονάδες, κινούμενος σε οριακά χαμηλότερα επίπεδα από εκείνα του 2018 (93,5 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων εξασθενούν χάνοντας 5 μονάδες και ισοσκελίζονται, ενώ το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση ενισχύθηκε κατά μία μονάδα στις +14 μονάδες. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης καταγράφεται υποχώρηση στο σχετικό δείκτη στις +22 (από +33) μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου το ισοζύγιο αυξάνεται ήπια (+22 από +18 μον.), με τις προβλέψεις για τις τιμές να παραμένουν αμετάβλητες (-16 από -15 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 43% (από 44%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 29% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 18% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ενώ κανένας δεν αναφέρει τους λοιπούς τρέχοντες παράγοντες ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Μάρτιο στις 69,8 (από 64,2) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (78,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζουν ήπια έδαφος (στις -25 από -33 μον. ο δείκτης), ενώ παράλληλα, το ισοζύγιο των -43 μονάδων των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση αμβλύνεται κατά 1 μονάδα. Το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης ενισχύεται και διαμορφώνεται στις +14 μονάδες (από +3), ενώ προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ο δείκτης κερδίζει επιπλέον 21 μονάδες και διαμορφώνεται στις +6. Ο δείκτης τιμών υποδηλώνει κλιμάκωση των προσδοκιών (στις +3 από -13), ενώ τέλος, το 22% (από 35%) των επιχειρήσεων δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 50% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 14% άλλους παράγοντες ως βασικότερα εμπόδια λειτουργίας.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

Βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης μετά από την κάμψη του Φεβρουαρίου

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανέκαμψε τον Μάρτιο, μετά την υποχώρησή του τον προηγούμενο μήνα, και διαμορφώθηκε στις -31,6 (από -33,3) μονάδες³. Η άνοδος ήταν ήπια, καθώς δεν υπερέβη την πτώση του Φεβρουαρίου. **Η ενίσχυση υποστηρίζεται από όλους τους δείκτες οι οποίοι διαμορφώνουν την καταναλωτική εμπιστοσύνη, αλλά κυρίως από τις λιγότερο απαισιόδοξες προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας, καθώς και την καλύτερευση εκείνων για μείζονες αγορές. Η μικρή πλέον απόσταση από τις εκλογές του Μαΐου συντηρεί τη συνήθως παρατηρούμενη ευφορία μεταξύ των νοικοκυριών κατά την προεκλογική περίοδο. Η κάμψη της απαισιοδοξίας για την οικονομική κατάσταση της χώρας μάλλον συνδέεται με την έκδοση του 10ετούς ομολόγου στην αρχή του Μαρτίου.** Ωστόσο, οι Έλληνες καταναλωτές παραμένουν οι πλέον απαισιόδοξοι στην ΕΕ, όμως πλέον δεν απέχουν σημαντικά από τα επόμενα πιο απαισιόδοξα νοικοκυριά, εκείνα της Βουλγαρίας (-25,4 από -26,6 μον. ο δείκτης). Την πεντάδα των πλέον απαισιόδοξων συμπληρώνουν η Ρουμανία (-13,7 από -14,3), η Ιταλία (-13,1 από -11,8) και η Πορτογαλία (-10,9 από -9,1). Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -7,1 (από -7,2) μονάδες στην ΕΕ και στις -7,2 (από -7,4) μονάδες στην Ευρωζώνη. Ανοδική τάση σημειώθηκε τον Μάρτιο σε 11 χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 6 χώρες: η Τσεχία, η Δανία, η Λιθουανία, η Εσθονία, η Πολωνία και η Φινλανδία⁴. Αναλυτικά:

- **Σχεδόν αμετάβλητες οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες μεταβλήθηκαν οριακά θετικά τον Μάρτιο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -35,2 (από -35,6) μονάδες. Το 50% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 5% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -3,2 και -5,1 μονάδες αντίστοιχα.

- **Μικρή βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώθηκαν ήπια τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -26,8 (από -27,4) μονάδες. Το 44% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 11% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +1,3 και +0,5 μονάδες αντίστοιχα.

- **Βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο ενισχύθηκε τον Μάρτιο και διαμορφώθηκε στις -25,0 (από -28,8) μονάδες. Το 45% των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της

³ Ο τρόπος υπολογισμού του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης άλλαξε από τον Ιανουάριο του 2019. Πλέον δεν λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωσή τα ισοζύγια απαντήσεων της πρόθεσης για αποταμίευση και των προβλέψεων για την ανεργία. Έχουν αντικατασταθεί από τα ισοζύγια των εκτιμήσεων για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών το τελευταίο 12μηνο και των προβλέψεων τους για μείζονες αγορές. Τα δύο ισοζύγια απαντήσεων που παρέμειναν στον υπολογισμό του δείκτη είναι οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας. Οι σειρές των δεικτών καταναλωτικής εμπιστοσύνης σε όλες τις χώρες της ΕΕ αναθεωρήθηκαν προς τα πίσω από την DG Ecfm.

⁴ Με την αλλαγή της σύνθεσης του δείκτη, ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά θετικό πρόσημο τα τελευταία χρόνια, όπως η Σουηδία, πλέον έχουν αρνητικό, ενώ εμφανίζουν θετική τιμή ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά αρνητικό πρόσημο.

χώρας, έναντι του 18% το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -12,7 και -8,1 μονάδες.

- **Ήπια ανάκαμψη στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

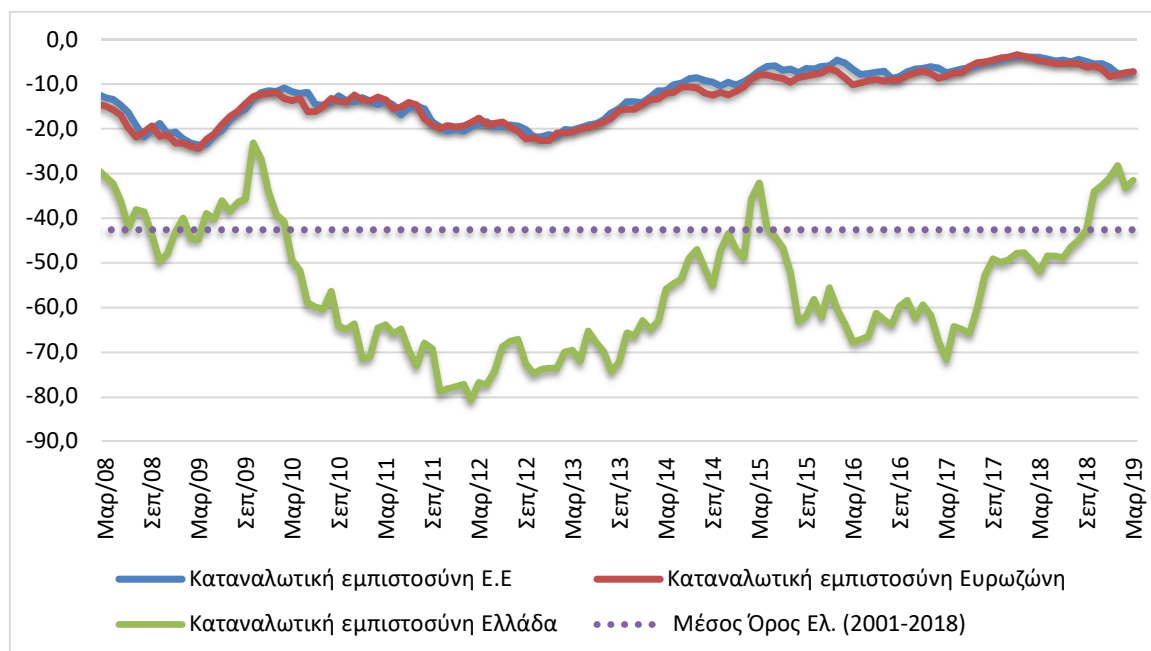
Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) ανέκαμψε τον Μάρτιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -39,5 (από -41,5) μονάδες. Το 55% των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 6% ανέμενε το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -14,0 μονάδες στην ΕΕ και στις -15,9 μονάδες στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018			
ΕΕ-28	-23,7 (Φεβρ. 2009)	-1,7 (Μάιος 2000)	-11,1	-20,1	-16,9	-9,9	-6,5	-7,1	-5,5			
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)	-1,9 (Μάιος 2000)	-12,3	-20,2	-18,3	-11,9	-8,4	-8,6	-6,0			
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)	+3,2 (Απρ. 2000)	-42,7	-73,85	-69,3	-52,8	-50,3	-62,9	-58,9			
Περιοχή	2018											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ
ΕΕ-28	-3,9	-4	-4,4	-4,8	-4,6	-5	-4,4	-4,9	-5,5	-5,4	-6,2	-7,6
Ευρωζώνη	-3,7	-4,1	-4,8	-5	-5,4	-5,4	-5,3	-5,5	-6,2	-5,9	-6,6	-8,3
Ελλάδα	-47,8	-49,6	-52,1	-48,5	-48,6	-48,9	-46,5	-45,0	-42,7	-34,1	-32,7	-31,0
Περιοχή	2019											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ
ΕΕ-28	-7,8	-7,2	-7,1									
Ευρωζώνη	-7,9	-7,4	-7,2									
Ελλάδα	-28,3	-33,3	-31,6									

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

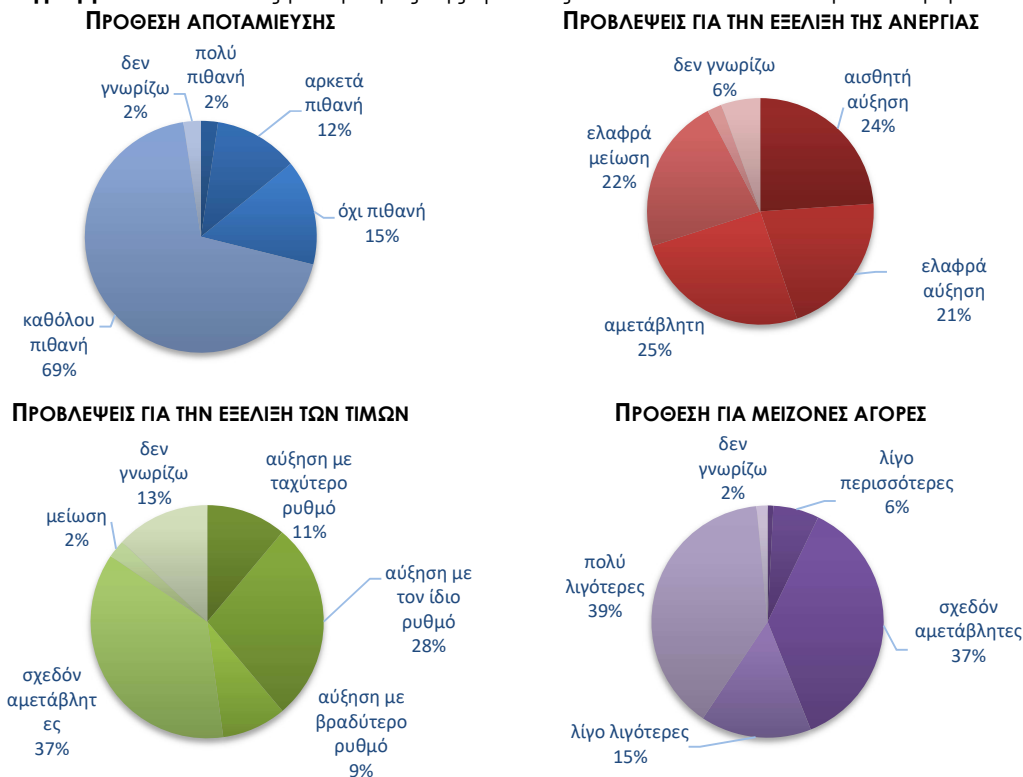

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Μικρή βελτίωση στην πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε τον Μάρτιο και διαμορφώθηκε στις -67,5 μονάδες (από -69,0). Το 84% των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 14% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +2,9 και -1,0 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

- **Επιδείνωση των προβλέψεων για την ανεργία**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες μειώθηκε ελαφρά τον Μάρτιο, στις +21,1 μονάδες, έναντι +22,5 τον προηγούμενο μήνα. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώθηκε στο 45%, με το 22% των ερωτηθέντων να αναμένει ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +8,5 και +5,9 μονάδες αντίστοιχα.

- **Κάμψη των προβλέψεων ανόδου στις τιμές**

Υποχώρηση παρουσίασε τον Μάρτιο ο δείκτης στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, στις +5,7 (από +7,5) μονάδες. Το 39% των νοικοκυριών προβλέπει άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 37% αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +23,1 και +17,0 μονάδες.

- **Περαιτέρω μείωση του ποσοστού που δηλώνει ότι «αντλεί από τις αποταμιεύσεις του»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» περιορίστηκε οριακά τον Μάρτιο, στο

62% (από 63%), ενώ μειώθηκε στο 9% (από 10%) το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 16% (από 15%) του συνόλου, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» κινούνται στο 11% (από 12%).